

NYE OPPGAVER TIL FYLKESKOMMUNENE

NÆRING,
KOMPETANSE
OG
INTEGRERING

SAMFERDSEL

KLIMA, MILJØ
OG NATUR-
RESSURSER

KULTUR OG
KULTUR-
MINNE-
VERN

HELSE OG
LEVEKÅR

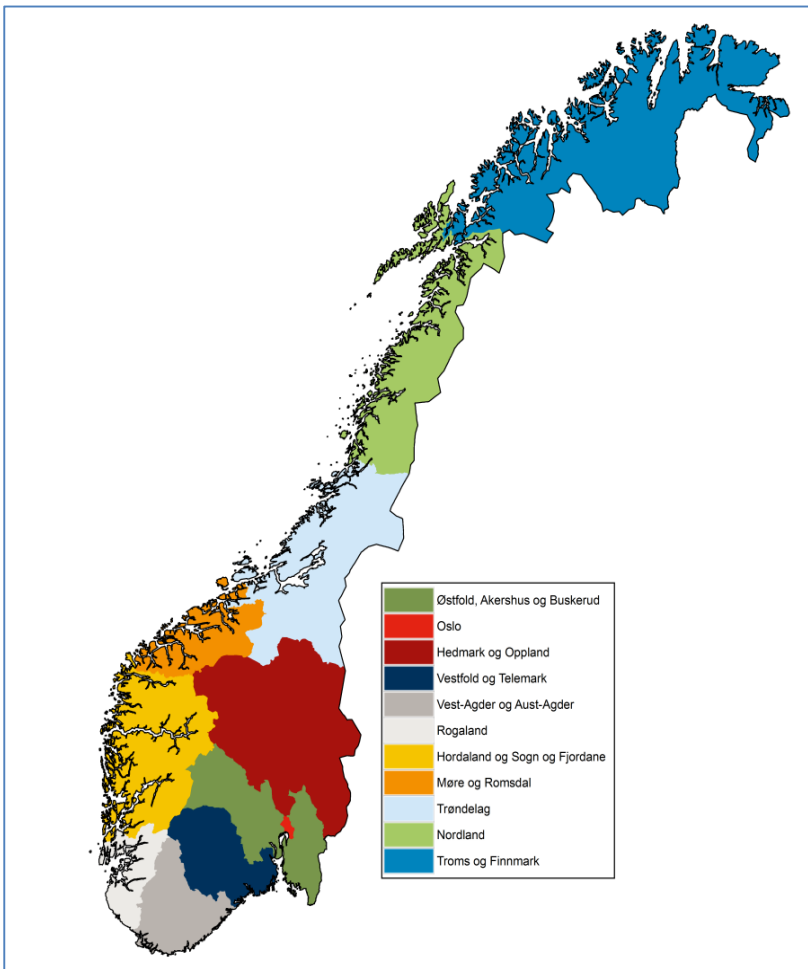
Regionreformen: Desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene

Terje P. Hagen

Leder i ekspertutvalget for regionreformen

Bakgrunn

- Stortinget vedtar regionreformen i juni 2017
- Regjeringen oppretter et ekspertutvalg som skal foreslå nye oppgaver til fylkeskommunene
- Fra mandatet:
  - Forslaget om nye oppgaver skal:
    - Styrke fylkeskommunenes samfunnsutviklerrolle
    - Gi en mer brukervennlig forvaltning, bedre offentlig ressursbruk og bedre tjenester
  - Vurdere oppgaver som i dag ligger til staten
  - Legge generalistkommuneprinsippet til grunn
  - Levere 1 februar 2018

Ny fylkesstruktur:

- I gjennomsnitt 475 000 innbyggere (i dag 275 000)
- Minst: Troms/Finnmark med 240 000 innb. (i dag har 9 fylker under 200 000 innbyggere)
- Størst: Viken med 1,15 mill innb.
- Finnmark/Troms har 23 % av landets areal
- Snitt 36 kommuner per fylke (i dag 24 kommuner)

Hvorfor regionreform?

- Vi har to utfordringer i vårt nasjonale styringssystem:
  - Vekst og spesialisering i den statlige forvaltningen, har skapt en sektorisert forvaltning
  - Fortsatt små kommuner - mangler viktig kompetanse

- Samtidig har fylkeskommunene hatt to utfordringer:
  - Fylkeskommunenes legitimitet og interessen for fylkesdemokratiet er lavere enn hos kommuner og stat
  - Fylkeskommunene har vært for små til å få overført ansvar for viktige oppgaver innen næring, kultur og kommunikasjoner

- Utfordringene har en felles løsning: Større fylkeskommuner med større ansvar og oppgaver
  - Bryter opp sektoriseringsen og gir bedre samordning i forvaltningen
  - Øker den politiske oppmerksomheten hvis oppgavene reflekterer sentrale politiske konfliktdimensjoner
- Flere oppgaver til fylkeskommunene gir også et annet oppfølgings- og veiledningsregime av kommunene

Utvalgets tilnærming

- Stortingets forutsetninger for regionreformen har vært utgangspunktet
  - Regionene skal fylle rollen som «samfunnsutvikler»
    - Gi retning til samfunnsutviklingen
    - Mobilisere ulike aktører og ressurser
    - Samordne offentlig innsats og virkemiddelbruk
  - Fylkesmannens oppgaver og ansvar skal avgrenses til tilsyn, kontroll og beredskap
  - Anmodningsvedtak om oppgaver som kan overføres (eksempelvis sams veiadministrasjon, IMDi og Innovasjon Norge)
- I tillegg har utvalget hatt som forutsetning at fylkeskommunene skal få overført oppgaver som ligger nært eksisterende oppgaver

SAMFERDSEL

NÆRING, KOMPETANSE
OG INTEGRERING

KLIMA, MILJØ OG
NATURRESSURSER

HELSE OG LEVEKÅR

KULTUR OG
KULTURMINNEVERN

Næring, kompetanse og integrering

- Bakgrunn
  - Nasjonal velstand bygger på regionenes evne til å utvikle særlige fortrinn
  - Dette gjelder i særlig grad for små, åpne økonomier som den norske
- Utvalgets strategi
  - Kople næringspolitikken tettere til forsknings-, kompetanse- og innovasjonspolitikken
  - Regionalisere så mye av politikkutformingene som mulig for å nå nasjonale verdiskapingsmål

- Oppgaver og ansvar som overføres regionene
  - Offentlige midler som i dag går til virkemiddelapparatet, kanaliseres via fylkeskommunene
    - Minst halvparten av midlene til Innovasjon Norge. Fylkeskommunenes eierandel i IN økes til mellom 50 og 66 prosent.
    - Halvparten av midlene til næringsrettet forskning som i dag ligger til Forskningsrådet. Midlene forvaltes etter modell av Regionale forskingsfond.
  - Oppgavene og virkemidlene som i dag ligger til Siva overføres fylkeskommunene
  - Regionalt næringsprogram, inkl. ansvar for midler til investeringer og bedriftsutvikling i landbruket (IBU-midlene)
  - Ansvar og oppgaver i Distriktssenteret overføres fylkeskommunen

- I tillegg overføres
  - Deler av Nordområdesatsingen som omfatter fylkeskommunene i Nord-Norge
  - Oppgavene og virkemidlene knyttet til karriereveiledning som i dag ligger til Kompetanse Norge og NAV.
  - Tilskudd til voksenopplæring og livslang læring fra Kompetanse Norge. Nasjonale oppgaver i Kompetanse Norge kan overføres til Utdanningsdirektoratet.
  - Tilskudd til etablerersentre, trainee-ordninger, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, Jobbsjansen, m.m. som ligger i IMDi.

Klima, miljø og naturressurser

- Bakgrunn
  - Fragmentert system der like oppgaver er spredt på flere aktører
  - Ingen har ansvar for regional samordning som er særlig problematisk i f t implementering av tiltak for klimatilpasning
- Utvalgets strategi
  - Klimamålene må integreres i ulike sektorer. Oppnås ved å legges til et nivå som har et helhetsansvar.
  - Gjøre et klart skille mellom kontroll og tilsynsoppgaver som legges til fylkesmannen og øvrige oppgaver som legges til fylkeskommunene

- Oppgaver og ansvar som foreslås overført:
  - Ansvar for klima- og miljøoppgavene som i dag ligger til fylkesmannen, med unntak av forurensingsområdet og oppgaver knyttet til kontroll, tilsyn og klage:
    - Artsforvaltning
    - Verneområdeforvaltning
    - Friluftsliv
    - Klima/klimatilpasning
  - Relevante tilskuddsordninger som i dag forvaltes av Miljødirektoratet (tilskudd til ulike klimatiltak)

Samferdsel

- Bakgrunn
  - Fylkeskommunene er største aktør og har ansvaret for fylkesveier og kollektivtransport.
- Utvalgets strategi
  - Samle flere av virkemidlene på feltet i fylkeskommunene fordi transportformer må ses i sammenheng (lokalt bo og arbeidsmarked)
  - Gir koblinger mot miljø og klima, næringsutvikling

- Oppgaver og ansvar som foreslås overført
  - Kjøp av fylkesinterne togruter og kjøp av togruter mellom fylker på Østlandet
  - Ansvar for forvaltning av tilskudd til utbygging av bredbånd

Kultur og kulturminnevern

- Bakgrunn
  - Kulturinstitusjoner og museer med delt finansiering (70/30-fordeling mellom stat og fylkeskommuner)
  - Regional skjevfordeling av ressurser
- Utvalgets strategi
  - Etablerer et skille mellom hovedstadsinstitusjoner og –muséer som skal finansieres over statsbudsjettet og institusjoner primært med regionalt nedslagsfelt
  - Desentraliserer ansvaret for en rekke tilskuddsordninger fra Kulturrådet til fylkeskommunene, men beholder «smale ordninger» og stipender i Kulturrådet

- Ansvar og oppgaver som foreslås overført:
  - Samtlige institusjoner med regionalt nedslagsfelt innenfor musikk, scenekunst og opera som i dag ligger til Kulturdepartementet.
  - Prosjektmidler og driftsstøtte til institusjoner og arrangementer av lokal eller regional karakter som i dag ligger til Norsk Kulturråd.
  - Flertallet av muséene
  - Forvaltning av spillemidler til kultur og idrett

Helse og levekår

- Bakgrunn
  - Folkehelse: Avhengig av innsats i mange sektorer
    - Fylkeskommunen har ansvar for å kartlegge folkehelseproblemer og understøtte kommunene, men virkemidler ligger spredt. Fylkesmannen har ansvar for veiledning av kommunene
    - Kommunene kan søke midler både hos Helsedirektoratet, fylkesmannen og fylkeskommunene. Er det de mest største problemer som søker?
  - Barnevern: Samhandlingsutfordringer mellom stat og kommune, mange små kommuner med svak kompetanse
- Utvalgets strategi
  - Samle oppgaver og tilskuddsmidler til fylkeskommunene

- Ansvar og oppgaver som foreslås overført:
  - Folkehelseoppgavene som i dag ligger til fylkesmannen, med unntak av oppgaver knyttet til tilsyn.
  - Tilskuddsordninger med relevans for lokalt og regionalt folkehelsearbeid som i dag ligger til Helsedirektoratet og fylkesmannen.
  - Barnevernsinstitusjoner og fosterhjem, samt familievernet, som alle ligger i Bufetat.

Regional planlegging

Bakgrunn

- Regional planlegging er et sentralt samordningsverktøy – men er i dag lite forpliktende
- Utvalget støtter regjeringens forslag til tiltak for å styrke regional planlegging som virkemiddel

Utvalgets strategi

- Forpliktelsen til deltakelse i og oppfølging av regionale planprosesser må styrkes
- Regionale planer må i større grad ligge i grunnlaget for beslutninger i staten

Konsekvenser

- Utvalgets forslag innebærer
  - Fylkeskommunen får forvaltningsansvar for relevante tilskudds- og prosjektmidler innenfor de oppgaveområdene som foreslås overført
  - Samlet overføres om lag 24 mrd. kroner fra staten til fylkeskommunene
  - Herav overføringer til drift av institusjoner som foreslås overført i sin helhet til fylkeskommunene på om lag 9 mrd. kroner

- Utvalgets forslag medfører
  - Nedleggelse av fem statlige institusjoner: IMDi, Kompetanse Norge, Statped, Distriktssenteret og Siva.
  - Bufetat nedlegges, men Bufdir opprettholdes
  - Flere av oppgavene til departementer og direktorater reduseres vesentlig

SAMFERDSEL

- Fylkesveier
- Kollektivtransport
- Regionale flyruter
- Jernbanetjenester
- Bredbånd

- Næring, innovasjon og forskning
- Videregående opplæring, fagskoler
- Etter- og videreutdanning
- Integrering

NÆRING, KOMPETANSE OG INTEGRERING

HELSE OG LEVEKÅR

- Folkehelse
- Barnevern
- Familievern
- Tannhelse
- PP-tjenester

Regional planlegging

- Klima og miljø
- Friluftsliv
- Ressursforvaltning

KLIMA, MILJØ OG NATURRESSURSER

- Kultur
- Idrett
- Kulturminnevern

KULTUR OG KULTURMINNEVERN